

29/"Todos los seres humanos nacen libres e iguales en dignidad y derechos (...)" Art. 1 de la Declaración Universal de los DD HH
"Tots els éssers humans naixen lliures i iguals en dignitat i drets (...)". Art. 1 de la Declaració Universal dels DD HH

Queixa	2201040	Queja	2201040
Queixa d'ofici núm.	8/2022	Queja de oficio núm.	8/2022
Matèria	Educació	Materia	Educación
Assumpte	Violència escolar en centres docents	Asunto	Violencia Escolar en centros docentes
Actuació	Resolució de tancament a l'Administració	Actuación	Resolución de cierre a la Administración
Organisme	Conselleria d'Educació, Cultura i Esport	Organismo	Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓ DE TANCAMENT

En els últims anys s'ha constatat una preocupació creixent pels problemes de convivència i violència escolar com a model de conducta, que impedeixen un desenvolupament normal del dret fonamental a l'educació.

De conformitat amb l'art 1 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, el Síndic en les seues actuacions ha d'atendre especialment la protecció dels drets de la infància i de l'adolescència reconeguts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets del xiquet i la legislació sobre la infància i l'adolescència, i a aquest efecte el Síndic de Greuges té la condició de defensor dels drets de la infància i de l'adolescència.

Així, l'art 19 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, disposa que, el Síndic de Greuges ha de prestar una atenció preferent i prioritària a aquells supòsits en què es puga detectar l'existència de persones o col·lectius en situacions de risc d'exclusió o d'especial vulnerabilitat, derivades de la pobresa, la marginalitat, la violència de gènere, els períodes prolongats de desocupació, la falta d'accés a recursos o serveis bàsics, la diversitat funcional, la dependència, la forma de família, l'edat, la malaltia, l'origen racial o ètnic, la immigració, la cultura, la llengua, la religió, les creences, l'orientació sexual, la identitat o expressió de gènere, el desenvolupament sexual divers o no binari, o la discriminació per qualsevol de les condicions o circumstàncies personals o socials a què es refereix l'article 14 de la Constitució.

El Síndic de Greuges, quant a defensor dels drets de les persones i, en particular dels col·lectius més

En los últimos años, se ha constatado una creciente preocupación por los problemas de convivencia y violencia escolar como modelo de conducta que impide el normal desarrollo del derecho fundamental a la educación.

De conformidad con el art 1 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, el Síndic en sus actuaciones tiene que atender especialmente la protección de los derechos de la infancia y de la adolescencia reconocidos por la Convención de las Naciones Unidas sobre los derechos del niño y por la legislación sobre la infancia y la adolescencia y a estos efectos, el Síndic de Greuges tiene la condición de defensor de los derechos de la infancia y de la adolescencia.

Así el art 19 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana dispone que, el Síndic de Greuges prestará una atención preferente y prioritaria a aquellos supuestos en los que pueda detectarse la existencia de personas o colectivos en situaciones de riesgo de exclusión o de especial vulnerabilidad, derivadas de la pobreza, la marginalidad, la violencia de género, los periodos prolongados de desempleo, la falta de acceso a recursos o servicios básicos, la diversidad funcional, la dependencia, la forma de familia, la edad, la enfermedad, el origen racial o étnico, la inmigración, la cultura, la lengua, la religión, las creencias, la orientación sexual, la identidad o expresión de género, el desarrollo sexual diverso o no binario, o la discriminación por cualquiera de las condiciones o circunstancias personales o sociales a las que se refiere el artículo 14 de la Constitución.

El Síndic de Greuges, en cuanto a defensor de los derechos de las personas y, en particular, de los

vulnerables, un dels quals és, sens dubte, el dels menors d'edat, ha sigut sensible a una problemàtica que posa en joc la dignitat d'aquests: el maltractament entre iguals en l'àmbit escolar. I és que, independentment de la família, si hi ha un àmbit on els menors han d'estar a redòs de comportaments i actituds violentes, aquest és, sens dubte, l'escola, a la qual s'accedeix no sols per a adquirir coneixements, sinó també per a aprendre a conviure sense violència i amb respecte a totes les persones, sense cap discriminació.

Per tot això, aquesta institució en data **01/04/2022** va obrir una queixa d'ofici amb la finalitat d'investigar i supervisar les actuacions de l'Administració educativa en aquest àmbit.

Cal destacar la voluntat de col·laboració en la tramitació de la queixa posada de manifest per part de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, la qual, a banda d'haver donat resposta a la majoria de peticions d'informació concretes sol·licitades per aquesta institució, es va oferir a mantenir una reunió institucional amb professionals responsables en l'àmbit de la gestió de la convivència escolar, a fi de conèixer els recursos i les estructures de què disposa l'Administració educativa per a combatre aquests problemes, com també les polítiques públiques implementades durant els últims anys per a millorar el clima escolar. Aquesta reunió es va dur a terme a la seu del Síndic de Greuges en data **18/05/2022**.

Després de la tramitació de la queixa i sobre la base dels informes elaborats per la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport en dates 02/05/2022 i 29/06/2022, el Síndic de Greuges va emetre en data **29/07/2022** una resolució en la qual va acordar formular a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport les recomanacions següents:

RECOMANEM que promoga periòdicament estudis que permeten conèixer la situació real i l'evolució de les conductes agressives i les actituds violentes en els centres educatius. Sense una presa de consciència general sobre la importància del problema i un adequat coneixement de l'abast d'aquest, de les seues manifestacions més rellevants i de les seues característiques específiques, difícilment es pot abordar la prevenció i erradicació de qualsevol mena de violència en el medi escolar. En conseqüència, totes aquelles actuacions que permeten un millor coneixement i comprensió d'aquest fenomen en general i dels abusos entre iguals en particular han de ser promogudes i afavorides.

RECOMANEM que, com més prompte millor, es posen en marxa programes específics de formació dirigits als equips docents i directius dels centres escolars que tinguen com a objectiu la ràpida detecció de les possibles situacions d'assetjament. L'Administració educativa ha de garantir la formació permanent i contínua de tot el personal docent, complementar i actualitzar la formació inicial de què dispose aquest

colectivos más vulnerables, uno de los cuales es, sin duda, el de los menores de edad, ha sido sensible a una problemática que pone en juego la dignidad de los mismos: el maltrato entre iguales en el ámbito escolar, ya que, independientemente de la familia, si hay un ámbito donde los menores deben estar a salvo de comportamientos y actitudes violentas, éste es, sin duda alguna, la escuela, a la que se accede no sólo para la adquisición de conocimientos, sino también para aprender a convivir sin violencia y con respeto a todas las personas, sin discriminación alguna.

Por todo ello, esta institución en fecha **01/04/2022** procedió a la apertura de una queja de oficio con el fin de investigar y supervisar las actuaciones de la administración educativa en este ámbito.

Cabe destacar la voluntad de colaboración en la tramitación de la queja puesta de manifiesto por parte de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte que, además de haber dado respuesta a la mayoría de las peticiones concretas de información solicitadas por esta institución, se ofreció a mantener una reunión institucional con los profesionales responsables en el ámbito de la gestión de la convivencia escolar con el objeto de conocer los recursos y estructuras de que dispone la administración educativa para combatirlos, así como las políticas públicas implementadas durante los últimos años para mejorar el clima escolar. Dicha reunión se celebró en esta sede en fecha **18/05/2022**.

Tras la tramitación de la queja y sobre la base de los informes elaborados por la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte en fechas 02/05/2022 y 29/06/2022, el Síndic de Greuges emitió en fecha **29/07/2022** una resolución en la que acordó formular a la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte las siguientes recomendaciones:

RECOMENDAMOS que promueva periódicamente estudios que permitan conocer la situación real y la evolución de las conductas agresivas y las actitudes violentas en los centros educativos. Sin una toma de conciencia general sobre la importancia del problema y un adecuado conocimiento del alcance de este, de sus manifestaciones más relevantes y de sus características específicas, difícilmente se puede abordar la prevención y erradicación de cualquier tipo de violencia en el medio escolar. En consecuencia, todas aquellas actuaciones que permitan un mejor conocimiento y comprensión de dicho fenómeno en general y de los abusos entre iguales en particular, deben ser promovidas y favorecidas.

RECOMENDAMOS que a la mayor brevedad posible se pongan en marcha programas específicos de formación dirigidos a los equipos docentes y directivos de los centros escolares que tengan por objeto la pronta detección de las posibles situaciones de acoso. La administración educativa debe garantizar la formación permanente y continua de todo el personal docente, complementando y actualizando la formación inicial de la

personal. D'igual manera, els processos formatius haurien de facilitar la inclusió de les famílies i, sobretot, de l'alumnat, a fi de possibilitar que adquirisquen habilitats i tècniques de resolució de conflictes que completen la funció exercida pels docents en l'àmbit educatiu, amb implicació de l'alumnat i de les seues famílies.

RECOMANEM que des de l'Administració educativa s'impulse i es promoga l'elaboració de plans o projectes globals de prevenció de la violència escolar per part dels centres educatius, amb especial referència als grups que es consideren més vulnerables per motius de diversitat funcional, ordre social o de gènere.

RECOMANEM l'efectiva posada en marxa de la figura del docent mediador o d'equips de mediació específics per a afrontar aquesta mena de conflictes en els quals es done participació a l'alumnat, com també la implementació d'altres mecanismes per a incentivar la resolució dels conflictes en l'àmbit intern dels centres escolars, dotar-los de mitjans humans i materials necessaris, i promoure la participació de les famílies en el procés de detecció i resolució dels conflictes.

RECOMANEM la creació d'aules de convivència per al tractament puntual i individualitzat de l'alumne afectat per una mesura correctora previst en el Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics.

L'Administració educativa, a través de la consellera d'Educació, Cultura i Esport, mitjançant escrit de data **29/08/2022**, adjunta informe de la Direcció General d'Inclusió Educativa en què s'accepten totalment les recomanacions número 1, 2 i 3, i parcialment les número 4 i 5, amb el contingut següent:

RECOMANEM que promoga periòdicament estudis que permeten conèixer la situació real i l'evolució de les conductes agressives i les actituds violentes en els centres educatius. Sense una presa de consciència general sobre la importància del problema i un adequat coneixement de l'abast d'aquest, de les seues manifestacions més rellevants i de les seues característiques específiques, difícilment es pot abordar la prevenció i erradicació de qualsevol mena de violència en el medi escolar. En conseqüència, totes aquelles actuacions que permeten un millor coneixement i comprensió d'aquest fenomen en general i dels abusos entre iguals en particular han de ser promogudes i afavorides.

Acceptem la recomanació. Aquesta conselleria col·labora amb el Ministeri d'Educació i Formació Professional en la realització d'estudis d'àmbit estatal sobre la convivència escolar i la seua incidència en el fet educatiu. De la mateixa manera, col·labora amb ONGD i entitats sense ànim de lucre en la realització d'estudis monogràfics sobre problemàtiques concretes, amb l'objectiu de posar en marxa polítiques educatives encaminades a la prevenció, la intervenció i la resolució dels conflictes.

RECOMANEM que, com més prompte millor, es posen en marxa programes específics de formació dirigits als equips docents i directius dels centres escolars que tinguen com a objectiu la ràpida detecció de les possibles situacions d'assetjament. L'Administració educativa ha de garantir la formació permanent i contínua de tot el personal docent, complementar i actualitzar la formació inicial de què dispose aquest personal. D'igual manera, els processos formatius haurien de facilitar la inclusió de les famílies i, sobretot, de l'alumnat, a fi de possibilitar que adquirisquen habilitats i tècniques de resolució de conflictes que completen la funció exercida pels docents en l'àmbit educatiu, amb implicació de l'alumnat i de les seues famílies.

Acceptem la recomanació. Aquesta conselleria és conscient de la necessitat d'ampliar i millorar la formació permanent del professorat i dels equips directius en l'àmbit de la gestió de la igualtat i la convivència. De la mateixa manera, està treballant en el projecte de decret d'igualtat i convivència que posa l'èmfasi en la participació efectiva de les famílies i l'alumnat en àmbits com: l'establiment de les normes de convivència del centre, la presa de decisions, la prevenció i la resolució pacífica dels conflictes.

que dicho personal disponga. De igual modo, los procesos formativos deberían facilitar la inclusión de las familias y, sobre todo, de los propios alumnos para posibilitar la adquisición por parte de éstos de habilidades y técnicas de resolución de conflictos que completen la función desempeñada por los docentes en el ámbito educativo, implicando al alumnado y a sus familias.

RECOMENDAMOS que desde la administración educativa se impulse y promueva la elaboración de planes o proyectos globales de prevención de la violencia escolar por parte de los centros educativos, con especial referencia a los grupos que se consideren más vulnerables por motivos de diversidad funcional, orden social o de género.

RECOMENDAMOS la efectiva puesta en marcha de la figura del docente mediador o de equipos de mediación específicos para hacer frente a este tipo de conflictos en los que se de participación al alumnado así como la implementación de otros mecanismos para incentivar la resolución de los conflictos en el ámbito interno de los centros escolares, dotándolos de medios humanos y materiales necesarios para y promoviendo la participación de las familias en el proceso de detección y resolución de los conflictos.

RECOMENDAMOS la creación de aulas de convivencia para el tratamiento puntual e individualizado del alumno afectado por una medida correctora previsto en el Decreto 39/2008 de 4 de abril, del Consell sobre convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con fondos públicos.

La administración educativa, a través de La Consellera de Educación, Cultura y Deporte mediante escrito de fecha **29/08/2022**, adjunta informe de la Dirección General de Inclusión Educativa en el que se aceptan totalmente las recomendaciones números 1, 2 y 3 y parcialmente las número 4 y 5 con el siguiente contenido:

RECOMANEM que des de l'Administració educativa s'impulse i es promoga l'elaboració de plans o projectes globals de prevenció de la violència escolar per part dels centres educatius, amb especial referència als grups que es consideren més vulnerables per motius de diversitat funcional, ordre social o de gènere.

Acceptem la recomanació. Aquesta línia d'actuació ja forma part del projecte educatiu dels centres educatius. No obstant això, el projecte de decret d'igualtat i convivència i la normativa que el desplegarà atendran aquesta sensibilitat especial cap als grups més vulnerables.

RECOMANEM l'efectiva posada en marxa de la figura del docent mediador o d'equips de mediació específics per a afrontar aquesta mena de conflictes en els quals es done participació a l'alumnat, com també la implementació d'altres mecanismes per a incentivar la resolució dels conflictes en l'àmbit intern dels centres escolars, dotar-los de mitjans humans i materials necessaris, i promoure la participació de les famílies en el procés de detecció i resolució dels conflictes.

Acceptem la recomanació parcialment. Aquesta línia d'actuació ja forma part de molts projectes educatius. A més, el projecte de decret d'igualtat i convivència i la normativa que el desplegarà impulsaran línies d'actuació de millora del clima escolar a través de la prevenció dels conflictes. Tanmateix, la mediació escolar no és l'única metodologia existent en prevenció de conflictes, ni es pot imposar com a mètode de treball, atesa l'autonomia pedagògica i organitzativa dels centres educatius, que poden optar per altres fórmules, avalades científicament o de les quals s'han constatat resultats positius

RECOMANEM la creació d'aules de convivència per al tractament puntual i individualitzat de l'alumne afectat per una mesura correctora previst en el Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics.

Acceptem la recomanació parcialment. Aquesta línia d'actuació, contemplada en la legislació vigent, competeix els centres educatius que, d'acord amb la seua autonomia pedagògica i organitzativa, poden valorar, d'entre la diversitat de respostes possibles, aquelles que s'ajusten millor a les necessitats del centre, de l'alumnat i del context escolar, i a la naturalesa dels problemes detectats".

Davant del que exposa l'Administració en el seu informe, **S'ACORDA el TANCAMENT DEL PRESENT EXPEDIENT** de queixa, atés que s'hi aprecia que la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport ha acceptat les recomanacions que li van ser formulades pel Síndic de Greuges en data 29/07/2022.

A la vista de lo expuesto por la administración en su informe, **SE ACUERDA el CIERRE DEL PRESENTE EXPEDIENTE** de queja, dado que se aprecia que la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte ha aceptado las recomendaciones que le fueron formuladas por el Síndic de Greuges en fecha 29/07/2022.

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana